

На основу члана 17. став 2. и члана 72. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, на 10. сједници одржаној 12. јуна 2012. године, донио је

ПРАВИЛНИК

О ТРЖИШНИМ СТАНДАРДИМА ЗА МАСЛИНОВО УЉЕ

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет)

Овим правилником уређују се тржишни стандарди за маслиново уље од плода и комине маслина који се стављају на тржиште, ради продаје крајњем потрошачу, а односе се на категоризацију, назив и дефиниције уља, технолошке поступке који се примјењују у производњи и преради уља, амбалажу и услове паковања те додатне или специфичне податке који треба да буду наведени при означавању уља.

II - ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 2.

(Категорије, називи и дефиниције)

(1) Уља се разврставају у категорије под следећим називима:

а) *Дјевичанска маслинова уља*

1) *Екстра дјевичанско маслиново уље* је уље добијено директно из плода маслине искључиво механичким поступцима, које садржи највише 0,8 грама слободних масних киселина изражених као олеинска киселина на 100 грама уља и чија својства одговарају оним наведеним у тачки 1. Анекса који је саставни дио овог правилника;

2) *Дјевичанско маслиново уље* је уље добијено директно из плода маслине искључиво механичким поступцима, које садржи највише 2 грама слободних масних киселина изражених као олеинска киселина на 100 грама уља и чија својства одговарају оним наведеним у тачки 2. Анекса овог правилника;

3) *Маслиново уље лампанте* је дјевичанско маслиново уље неприхватљивих органолептичких својстава, које садржи више од 2 грама слободних масних киселина изражених као олеинска киселина на 100 грама уља и чија својства одговарају оним наведеним у тачки 3. Анекса овог правилника;

б) *Рафинисано маслиново уље* је уље добијено рафинацијом дјевичанског маслиновог уља, које не садржи више од 0,3 грама слободних масних киселина изражених као олеинска киселина на 100 грама уља и чија својства одговарају онима наведеним у тачки 4. Анекса овог правилника;

ц) *Маслиново уље састављено од рафинисаних маслинових уља и дјевичанских маслинових уља* је уље добијено мијешањем рафинисаног маслиновог уља и дјевичанских маслинових уља осим

маслиновог уља лампанте, које не садржи више од 1 грама слободних масних киселина изражених као олеинска киселина на 100 грама уља и чија својства одговарају оним наведеним у тачки 5. Анекса овог правилника;

д) *Сирово уље комине маслина* је уље добијено прерадом комине маслина механичким поступцима и/или екстракцијом комине маслина органским растварачима, без рафинације и реестерификације те без мијешања с уљима друге врсте и чија својства одговарају оним наведеним у тачки 6. Анекса овог правилника;

е) *Рафинисано уље комине маслина* је уље добијено рафинацијом сировог уља комине маслина, који не садржи више од 0,3 грама слободних масних киселина изражених као олеинска киселина на 100 грама уља и чија својства одговарају оним наведеним у тачки 7. Анекса овог правилника;

ф) *Уље комине маслина* је уље добијено мијешањем рафинисаног уља комине маслина и дјевичанских маслинових уља осим маслиновог уља лампанте, које не садржи више од 1 грама слободних масних киселина изражених као олеинска киселина на 100 грама уља и чија својства одговарају оним наведеним у тачки 8. Анекса овог правилника.

(2) На тржиште се ради продаје крајњем потрошачу могу стављати само уља из става (1) тачке а) алинеје 1) и 2), тач. ц) и ф) овог члана.

(3) Уља из става (2) овог члана могу се стављати на тржиште ради продаје крајњем потрошачу, у природном стању или као састојак друге хране.

Члан 3.

(Технолошки поступци који се примјењују у производњи)

(1) Уља из члана 2. овог правилника добијају се директно од плода маслине (*Olea europea L.*) и/или чврстог остатка (комине) који остаје након добијања уља директно из плода маслине.

(2) За производњу екстра дјевичанског маслиновог уља и дјевичанског маслиновог уља користе се плодови стабла маслине (*Olea europea L.*) који се подвргавају искључиво механичким поступцима, у условима који не доводе до промјена састојака уља те без додатака помоћних средстава хемијског или биохемијског дјеловања. Екстра дјевичанско маслиново уље и дјевичанско маслиново уље може се подвргнути искључиво поступцима прања, центрифугирања, декантације и/или филтрације.

(3) За производњу маслиновог уља састављеног од рафинисаних маслинових уља и дјевичанских маслинових уља користи се уље добијено рафинацијом дјевичанских маслинових уља и екстра дјевичанског и дјевичанског маслиновог уља.

(4) За производњу уља из ст. (2) и (3) овог члана није дозвољено коришћење уља добијених употребом органских растварача, реестерификацијом и мијешањем са уљима друге врсте.

(5) За производњу уља комине маслина користи се рафинисано уље комине маслина те екстра дјевичанско маслиново уље и дјевичанско маслиново уље.

(6) За производњу уља из става (5) овог члана није дозвољено коришћење уља добијених поступком реестерификације и мијешањем са уљима друге врсте.

Члан 4.

(Паковање и амбалажа)

- (1) Уља из члана 2. став (2) овог правилника стављају се на тржиште ради продаје крајњем потрошачу као паковање чији је највећи обим пет литара.
- (2) Изузетно од одредаба става (1) овог члана, уља намијењена снабдијевању угоститељских објеката, кантина, болница, дјечијих вртића, школа, установа социјалне заштите и других субјеката у пословању са храном који снабдијевају крајњег потрошача припремљеном храном, могу се паковати у амбалажу чији је обим већи од пет литара.
- (3) Амбалажа у коју се пакују уља из става (1) овог члана мора имати затварач који се након првог отварања не може довести у првобитно стање.

Члан 5.

(Означавање)

Приликом означавања примјењује се Правилник о оштем декларисању или означавању упаковане хране ("Службени гласник БиХ", број 87/08) и Правилник о означавању храњивих вриједности упаковане хране ("Службени гласник БиХ", број 85/08).

Члан 6.

(Обавезни наводи при означавању)

- (1) Осим одредаба за означавања назива из члана 2. став (2) овог правилника при означавању уља јасним и неизбрисивим словима морају бити наведене и сљедеће информације о категорији уља:
  - а) За екстра дјевичанско маслиново уље: "уље високог квалитета добијено директно из плода маслине искључиво механичким поступцима";
  - б) за дјевичанско маслиново уље: "уље добијено директно из плода маслине искључиво механичким поступцима";
  - ц) за маслиново уље састављено од рафинисаног маслиновог уља и дјевичанских маслинових уља: "уље садржи искључиво рафинисана маслинова уља и уља добијена директно из плода маслине";
  - д) за уље комине маслина: "уље садржи искључиво уља добијена обрадом производа добијеног након екстракције маслиновог уља и уља добијена директно из плода маслине" или "уље које се састоји искључиво од уља добијеног обрадом комине маслина и уља добијеног директно из плода маслине".
- (2) Информације из става (1) овог члана не морају бити наведене непосредно уз назив уља.

Члан 7.

(Наводи који нису обавезни при означавању)

- (1) При означавању уља из члана 2. став (2) овог правилника могу се навести и:
  - а) подаци о органолептичким својствима који упућују на укус и/или мирис за екстра дјевичанска и дјевичанска маслинова уља чија својства одговарају овој категорији а одређена су на основу резултата процјене у складу са посебним прописом;
  - б) подаци о удјелу слободних масних киселина или максималном удјелу слободних масних киселина уз обавезно навођење вриједности пероксидног броја, удјела воскова, ултраљубичасте апсорпције, вриједности К232, К270 и ΔК утврђених методама у складу са посебним прописом, знаковима исте величине, у истом видном пољу.

- (2) Навод "прво хладно пресовање" може се навести само за дјевичанско или екстра дјевичанско маслиново уље добијено при температури прераде нижој од 27°C првим механичким пресовањем маслиновог тијеста хидрауличном пресом.
- (3) Навод "хладни поступак" може се навести само за дјевичанско или екстра дјевичанско маслиново уље добијено при температури прераде нижој од 27°C процјеђивањем или центрифугирањем маслиновог тијеста.

Члан 8.

(Уља од плода и комине маслина у мјешавинама биљних уља или као састојци у другој храни)

- (1) Ако се присуство уља из члана 2. став (2) овог правилника у мјешавини са другим биљним уљима при означавању наглашава ријечима, сликама или цртежима на другом мјесту осим у листи састојака, таква мјешавина мора носити назив "мјешавина биљних уља (или одређени назив биљних уља према врсти сировине) и маслиновог уља", иза чега непосредно сlijеди процентуални удио маслинових уља у мјешавини.
- (2) При означавању мјешавине из става (1) овог члана присуство маслиновог уља може бити наглашено сликама или цртежима само ако чине више од 50% мјешавине о којој се ради.
- (3) Ако су уља из члана 2. став (2) овог правилника састојак хране, а при означавању хране се осим у листи састојака присуство уља наглашава ријечима, сликом и цртежом, непосредно уз назив хране се мора навести количина уља изражена у проценту (%) на укупну нето масу хране.
- (4) Одредбе става (3) овог члана не примјењују се на конзервисану туну и сардину у маслиновом уљу.
- (5) Процент (%) додатих маслинових уља у односу на укупну нето масу хране може се замијенити процентом на укупну масу масноће, уз додавање ријечи: "процент масноће".
- (6) Називи из члана 2. став (1) овог правилника могу се замијенити ријечима: "маслиново уље" при означавања производа из ст. (1) и (3) овог члана.
- (7) Изузетно од става (5) овог члана, ако је присутно уље комине маслина, ријечи: "маслиново уље" замјењују се ријечима: "уље комине маслина".
- (8) Информације о категорији уља наведене у члану 6. овог правилника није потребно навести при означавању производа из ст. (1) и (3) овог члана.

Члан 9.

(Означавање поријекла)

- (1) За екстра дјевичанско и дјевичанско маслиново уље из члана 2. став (1) тачка а) алинеје 1) и 2) овог правилника, мора се означавати поријекло уз услове прописане у ст. (4), (5) и (6) овог члана.
- (2) Означавање поријекла у смислу овог правилника подразумијева означавање географског подручја на паковању или декларацији производа.
- (3) За уља из члана 2. став (1) тач. ц) и ф) овог правилника, не наводи се поријекло.
- (4) Ознака поријекла из става (1) овог члана састоји се само од:
  - а) у случају маслинових уља, у складу са одредбама ст. (5) и (6) овог члана, из једне државе чланице Европске уније или изван Европске уније, упућивања на државу чланицу, Европску унију или државу изван Европске уније или

- б) у случају мјешавина маслинових уља, у складу са одредбама ст. (5) и (6) овог члана, поријеклом из више од једне државе чланице Европске уније или државе изван Европске уније, једног од сљедећих навода:
- 1) "мјешавина маслинових уља из Европске уније" или упућивање на Европску унију;
  - 2) "мјешавина маслинових уља која нису из Европске уније" или упућивање на поријекло изван Европске уније;
  - 3) "мјешавина маслинових уља из Европске уније и маслинових уља која нису из Европске уније" или упућивање на поријекло из Европске уније и изван Европске уније; или
- ц) заштићене ознаке оригиналности или заштићене ознаке географског поријекла у складу са одредбама о произвођачкој спецификацији из Правилника о ознакама оригиналности и ознакама географског поријекла хране ("Службени гласник БиХ", број 27/10).
- (5) Означивање поријекла које упућује на земљу поријекла мора одговарати географском подручју у којем су маслине убране или у којем се налази објекат у којем су те маслине прерађене у уље.
- (6) Ако су маслине убране у једној, а њихова прерада у сврху добијања уља обављена у другој земљи, означавање поријекла треба да садржи сљедећи текст: "(екстра) дјевичанско маслиново уље добијено у (слиједи назив земље о којој се ради) од маслина убраних у (слиједи назив земље о којој се ради)".

Члан 10.

(Произвођачка документација)

- (1) Субјекат у пословању са храном, односно произвођач или онај који уља из члана 2. став (2) овог правилника пакује или ставља на тржиште, дужан је да у случају захтјева да на увид надлежном тијелу или лицу овлашћеном за службену контролу произвођачку документацију.
- (2) Произвођачка документација је документ који, за сваку серију производа који се ставља на тржиште, садржи:
  - а) податке који су означени на производу;
  - б) податке о произведеним количинама готовог производа;
  - ц) податке о врсти, количини и поријеклу коришћених сировина, помоћних средстава те врсти амбалаже;

- д) кратак опис технолошког поступка производње;
- е) за производе са наводима из члана 7. став (1) тачка б) овог правилника, извјештаје о спроведеним анализама;
- ф) за производе са наводима из члана 7. ст. (2) и (3) овог правилника, записе или документацију којом се доказују услови и начин прераде;
- г) за производе са наводима из члана 9. став (4) тачка ц) овог правилника, доказе о регистрацији ознака оригиналности и ознака географског поријекла;
- х) за производе са наводима из члана 9. ст. (4), (5) и (6) овог правилника, документацију којом се доказује поријекло плодова и/или мјесто прераде маслина или поријекло екстра дјевичанског односно дјевичанског маслиновог уља.

III - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 11.

(Службена контрола и инспекцијски надзор)

- (1) Службена контрола и инспекцијски надзор спроводи се у складу са важећим прописима.
- (2) За повреду одредаба овог правилника примјењују се казнене мјере у складу са одредбама поглавља XVI Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04).

Члан 12.

(Престанак важења одредаба)

- (1) Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о југословенском стандарду за сирово маслиново уље ("Службени лист СФРЈ", број 62/91 и "Службени гласник РБиХ", број 2/92), Правилник о квалитету јестивог маслиновог уља и мијешаног маслиновог уља ("Службени лист СФРЈ", број 51/91 и "Службени гласник РБиХ", број 2/92), у дијелу који се односи на тржишне стандарде за маслиново уље.
- (2) Производи који су произведени у складу са Правилником из става (1) овог члана могу се стављати на тржиште годину дана од дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 13.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 154/12
12. јуна 2012. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р

<p>1. Екстра дјевичанско маслиново уље</p>	<p>Σ FАМЕ + FАЕЕ $\leq$ 75 mg / kg или 75 mg / kg < Σ FАМЕ + FАЕЕ $\leq$ 150 mg/kg и (FАЕЕ/ FАМ) $\leq$ 1,5</p>	<p>$\leq$ 0,8</p>	<p>$\leq$ 20</p>	<p>$\leq$ 250</p>	<p>$\leq$ 0,9 ако је уддио палмитинске киселине % $\leq$ 14 $\leq$ 1,0 ако је уддио палмитинске киселине % $>$ 14</p>	<p>$\leq$ 0,10</p>	<p>$\leq$ 0,2</p>	<p>$\leq$ 2,50</p>	<p>$\leq$ 0,22</p>	<p>$\leq$ 0,01</p>	<p>Mm = 0 Mv $>$ 0</p>
<p>2. Дјевичанско маслиново уље</p>	<p>-</p>	<p>$\leq$ 2,0</p>	<p>$\leq$ 20</p>	<p>$\leq$ 250</p>	<p>$\leq$ 0,9 ако је уддио палмитинске киселине % $\leq$ 14 $\leq$ 1,0 ако је уддио палмитинске киселине % $>$ 14</p>	<p>$\leq$ 0,10</p>	<p>$\leq$ 0,2</p>	<p>$\leq$ 2,60</p>	<p>$\leq$ 0,25</p>	<p>$\leq$ 0,01</p>	<p>Mm $\leq$ 3,5 Mv $>$ 0</p>
<p>3. Маслиново уље лампанте</p>	<p>-</p>	<p>$>$ 2,0</p>	<p>-</p>	<p>$\leq$ 300(3)</p>	<p>$\leq$ 0,9 ако је уддио палмитинске киселине % $\leq$ 14 $\leq$ 1,1 ако је уддио палмитинске киселине % $>$ 14</p>	<p>$\leq$ 0,50</p>	<p>$\leq$ 0,3</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>Mm $>$ 3,5⁽²⁾ -</p>

4. Рафинирано маслиново уље	-	$\leq 0,3$	≤ 5	≤ 350	$\leq 0,9$ ако је удио палмитинск е киселине % ≤ 14 $\leq 1,1$ ако је удио палмитинск е киселине % > 14	-	$\leq 0,3$	-	$\leq 1,10$	$\leq 0,16$	-	-
5. Маслиново уље састављено од рафинираног маслиновог уља и дјевичанских маслинових уља	-	$\leq 1,0$	≤ 15	≤ 350	$\leq 0,9$ ако је удио палмитинск е киселине % ≤ 14 $\leq 1,0$ ако је удио палмитинск е киселине % > 14	-	$\leq 0,3$	-	$\leq 0,90$	$\leq 0,15$	-	-
6. Сирово уље комине маслина	-	-	-	> 350 (4)	$\leq 1,4$	-	$\leq 0,6$	-	-	-	-	-
7. Рафинирано уље комине маслина	-	$\leq 0,3$	≤ 5	> 350	$\leq 1,4$	-	$\leq 0,5$	-	$\leq 2,00$	$\leq 0,20$	-	-

8. Уље комине маслина	—	$\leq 1,0$	≤ 15	> 350	$\leq 1,2$	—	$\leq 0,5$	—	$\leq 1,70$	$\leq 0,18$	—
-----------------------	---	------------	-----------	---------	------------	---	------------	---	-------------	-------------	---

(1) Сума изомера који се могу (али не морају) одијелити капиларном колоном.

(2) Или ако је медијан мана $Mm \leq 3,5$, а медијан воћног = 0.

(3) Уља с удјелом воскова између 300 mg/kg и 350 mg/kg сматрају се маслиновим уљима лампанте ако је укупни уддио алифатских алкохола ≤ 350 mg/kg или ако је уддио еритродиола и уваола $\leq 3,5\%$.

(4) Уља с удјелом воскова између 300 mg/kg и 350 mg/kg сматрају се сировим уљима комине маслина ако је укупни уддио алифатских алкохола > 350 mg/kg и ако је уддио еритродиола и уваола $> 3,5\%$.

(5) HPLC ECN42 = метода одређивања триацилглицерола.

(6) K270, K232, делта K= екстинкцијски коефицијент.

Категорија	Састав масних киселина (1)						Сума транс-олеинских изомера (%)	Сума транс-олеинских изомера (%)	Састав стерола					Укупни стероли (mg/kg g)	Еритрол (%) (**)
	Миристинска (%)	Линоленска (%)	Арахиднска (%)	Гадоленска (%)	Бехениска (%)	Лигноцеринска (%)			Колестерол (%)	Брасикастерол (%)	Кампестерол (%)	Стигмастерол (%)	Бета-ситостерол(2) (%)		
1. Екстракт дјевичанско маслиново уље	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,2	≤ 0,2	≤ 0,05	≤ 0,05	≤ 0,1	≤ 4,0	< камп.	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 1 000	≤ 4,5
2. Дјевичанско маслиново уље	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,2	≤ 0,2	≤ 0,05	≤ 0,05	≤ 0,1	≤ 4,0	< камп.	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 1 000	≤ 4,5
3. Маслиново уље лампанте	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,2	≤ 0,2	≤ 0,10	≤ 0,10	≤ 0,1	≤ 4,0	—	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 1 000	≤ 4,5 (3)

4. Рафинирано маслиново уље	$< 0,05$	$\leq 1,0$	$\leq 0,6$	$\leq 0,4$	$\leq 0,2$	$\leq 0,2$	$\leq 0,20$	$\leq 0,30$	$\leq 0,5$	$\leq 0,1$	$\leq 4,0$	$<$ камп.	$> 93,0$	$\leq 0,5$	≥ 1000	$1 \leq 4,5$
5. Маслиново састављено од рафинираног маслиновог уља и дјевичанских маслинових уља	$\leq 0,05$	$\leq 1,0$	$\leq 0,6$	$\leq 0,4$	$\leq 0,2$	$\leq 0,2$	$\leq 0,20$	$\leq 0,30$	$\leq 0,5$	$\leq 0,1$	$\leq 4,0$	$<$ камп.	$\geq 93,0$	$\leq 0,5$	≥ 1000	$1 \leq 4,5$
6. Сирово уље комине маслина	$\leq 0,05$	$\leq 1,0$	$\leq 0,6$	$\leq 0,4$	$\leq 0,3$	$\leq 0,2$	$\leq 0,20$	$\leq 0,10$	$\leq 0,5$	$\leq 0,2$	$\leq 4,0$	—	$\geq 93,0$	$\leq 0,5$	≥ 500	$2 \leq 4,5$ (4)
7. Рафин	$\leq 0,05$	$\leq 1,0$	$\leq 0,6$	$\leq 0,4$	$\leq 0,3$	$\leq 0,2$	$\leq 0,40$	$\leq 0,35$	$\leq 0,5$	$\leq 0,2$	$\leq 4,0$	$<$ камп.	$\geq 93,0$	$\leq 0,5$	≥ 800	$1 \leq 4,5$

- (б) Ако најмање једно од својстава не одговара наведеним вриједностима, уље се може или сврстати у другу категорију или сврстати у уље смањене квалитете за сврхе овога Правилника.
- (ц) Својства означена једном звјездицом (*), а односе се на квалитет уља, подразумевају следеће:
- код дјевичанских маслинових уља, ако вриједност најмање једног од означених својстава не задовољава граничну вриједност, уље се сврстава у другу одговарајућу категорију унутар дјевичанских маслинових уља.
  - код маслиновог уља лампанте, довољно је да барем једно од означених својстава одговара прописаним вриједностима.
- (д) Ако је својство означено с двије звјездине (**), значи да за све типове уља комине маслина није нужно да сва означена својства истовремено удвољавају прописаним вриједностима.